

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

A második nap canon-jából: 1)

Ma feltártad Tábor hegyén apostolaid előtt kezdetben elrejtett örök rejtelmét istenségednek, ó Krisztus: áldott legyen apáink istene!

Ma a lényegében láthatatlan Atya, megjelenvén az egeknek magaslatairól, bizonyosságot tett arról, ki a szent Szűztől született és az ő szerelmes Fia: áldott legyen apáink istene!

Te, ki megmutattad ma isteni fényességedet a próféta-
táknak, kik sóvárogtak utána, hogy láthassák a mi láthatatlan a serafinok előtt is: Kiapadhatlan Világosság, irgalmazz minékünk!

Te, ó Urunk engedd nekünk, bűnösöknek, hogy láthassunk második megjelenésedben az atyai dicsőséggel, a midőn elkövetkezik a világnak megújítása: Kiapadhatlan Világosság irgalmazz minékünk!

A harmadik nap canon-jából:

„Örvendezzünk ma az angyalokkal a magasságban, az istenség kifürkészhetlen fénye megjelenésének: Áldunk téged lényegben egy az Atyával, téged, ki eljöttél, hogy megváltsd a mindenséget!

Ma kinyilatkoztattad Tábor hegyén apostolaid és a próféták választott seregének örök isteni dicsőségedet: Áldunk téged stb.

Ma egy felhőnek méhéből az Atya, bizonyosságot tevén a Szűztől született testtel egyesült Igéről, mondotta: Ez az én fiam, a kiben kedvem telt: Áldunk téged stb.

Ma, a királyságod dicsőségének fénye által megmutattad, ó Urunk, milyen lesz az igazaknak naphoz hasonló világossága: Áldunk téged stb.

Ma dicsőségesen feltártad a Tábor hegyén a századok és nemzetek előtt rejtett örök titkot: ó Istene atyáinknak!

Ma a halhatatlanságnak édes illata lepte el a Tábor hegyét s varázsolta el a tanítványoknak seregét: ó Istene atyáinknak! stb.

O.

Dr. Császár Márton
(1796-1860.)

Nagyok szemlélése lelkesít, gyönyörrel tölt el s nagy-
ságuk részeseivé tesz. Fokozott azonban e gyönyör s az ön-
éretet egy nemével — mely a büszkeséggel határos, —
párosult, ha tudjuk bámulatunk tárgyáról, hogy ő a miénk,
hogy őt nemzeti kötelék fűzi hozzánk.

A Magyarországon élő maroknyi örménység ily kimagasló alakja volt Császár is.

Szegény, de becsületes örmény kereskedőnek Császár Kristófnak volt ő nagyobbik fia; 1796. év augusztus 8-án született Felső-Bányán.

Atyjától megtanulta szeretni a munkát és legfőbb kincsnek tekinteni a becsületet. Megnyerő szép külsejét azonban, valamint lelkének sok, nemes tulajdonát, hasonló tulajdonságokkal ékeskedő anyjától öröklé.

„Büszke magatartású, nemes arcú, valódi áhítatos, szilárd jellemű és szigorú erényű, mindig csak magyar ruhát viselő s magyarul szóló“ nőnek mondják anyját, a szintén örmény Izsák Sárát.

Az elemi osztályokat és a gymnasiumi tanfolyamot Nagy-Váradon, egyetemi tanulmányait pedig (1816 — 20) Pesten végezte. Mindig, de különösen az egyetemen, daczára megélhetésért végzett fárasztó mellékes foglalkozásainak, a legjobb tanulók egyike volt. Tanulmányai bevégezése után 1820-ban orvosá avattatott... és elkezdé a gyakorló orvos áldásos működését Pesten. Mondják, hogy mint ilyen „ritka tünemény“ volt.

Képzeltének egy határozott, férfias fellépésű, azonban nemesen mosolygó jó indulatú, biztosságának tudatában a betegnél bizalmat gerjesztő, külsőleg is csinos embert, — s látják maguk előtt a betegek nemtőjét. Tekintsék másfelől a fáradhatatlan embert, ki olykor — nevezetesen a 30-as években először jelentkező cholera-járvány idejében naponta 80 beteget is — szegényt úgy, mint gazdagot, — látogatott, vigasztalt s kitűnő tudományossággal gyógyított — és akkor érteni fogják azt a kellő elismerést, melylyel neki kartársai is adóztak. Boldog volt az az orvos, ki vele érintkezhetett;

1) D. Nersis Schnornali Armenorum Catholici opera metrica, Venetiis, 1830, 478 — 484 l.

tudománya, bő tapasztalata és lekötelező, nyájas modorával mindenkinek tiszteletét kiérdemelte.

Eme tulajdonainak köszönhető, hogy már 1824-ben az egyetemi orvosi kar jegyzőnek, nemsokára dekánjának választotta; majd rendkívüli, 1834. év december havában pedig a boncztan reudes tanárának nevezetett ki. Számára ez volt az a hely, honnan a tudomány nemes magvait tanítványai fogékony keblébe naponta fáradhatatlanul hinthető. Tanári székét nem tekinté ő pihenő bársony-széknek, hanem oly kitüntetésnek, mely további, folytonos munkát vár a tehetségtől. És tényleg emberül meg is felelt a hozzá kötött várakozásnak. Még öregebb korában is, hanyatló egészsége daczára, naponta órákat töltött a katedrán és bonczoló termében, hogy másokat oktasson és magát gyakorolja.

Mivel akkor az állami dotáció csekély volt, akárhányszor a tanítás szükségelte tanszereket saját, keservesen szerzett és anyjával testvéröccsével megosztott pénzéből szerezte be. De örömmel tette mindezt, csak hogy terjeszthesse a tudományt és műveltséget; mert meggyőződése volt, hogy ily módon szolgálhatja legjobban forrón szeretett hazája érdekeit.

Ismeretei gyarapítása végett sokat utazott; beutazta egész Európát és Ázsiának nagy részét, járt Algirban is. Hazafiúi és tudományos érdemei elismerésül Eötvös József br vallás és közoktatási miniszter által 1848-ban miniszteri tanácsossá s a pesti egyetem alelnökévé, később a budai cs. k. közegészségi bizottság állandó tagjává nevezetett; 1859-ben pedig, midőn betegsége miatt nyugalomba lépett, a cs. k. tanácsosi címmel tüntettetett ki.

És ez a világot s népeket ismerő ember, nagy tudománya daczára, érezte még valami egyébnek szükségét: a valás magasztos tanainak. Kutató lelke kereste a minden-ség végokát és örömmel haladt az ösvényen, melyet hite fénye bevilágított. Igen! Császár vallásos is volt és ez lelkének egyik gyöngye! Munka közben is letette bonczoló-kését a déli harangszó kondultára, hogy imában hódoljon Annak, kit emberi tudomány hiába kutat! *)

*) Egy ma is élő öreg orvos ismerősömtől hallottam, ki Császárnak a pesti egyetemen tanítványa volt, hogy előadás közben,

Lelkének egy másik gyöngye: szerénysége; de a legnagyobb — úgy hiszem — az a szeretet volt, melylyel embertársai, testvére és kivált édes anyja iránt viseltetett. Fáradozott embertársaiért, atyailag gondoskodott egész életén át testvére- és anyjáról s ragaszkodott hozzájuk nemes szíve egész bensőségével.

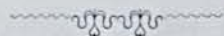
Anyja iránti szeretete — mondhatni — rajongás volt. Hiszen csak az ilyen szeretet kívánhat ugyanazon ágyne-műben meghalni, melyben a feledhetetlen anya kiszenvedett; csak az ily szeretet vágyódik halála után is együtt lenni vele, kit pár évig is oly nehezen nélkülözött!

Szelid lelkületű, hazafias irányban fáradhatatlanul munkálkodó tagja volt ő korának. Emlékét kegyelettel őrizi a hálás utókor, mely kegyes és tudományos czélokra végrendeletileg hagyott 35000 forintjának gyümölcsseit ma is élvezi.

Meghalt 1860. év szeptember 14-én.

Császárhoz hasonló kimagasló alakok örmény testvéreink közt, a társadalom minden rétegében, ma már számosan vannak. Adja az ég, hogy a nemes mag a jó földben — szeretett hazánkban — sok hasonló nemes gyümölcsöt teremjen!

Dr. ÁKONTZ KÁROLY.

Szákó

II.

— Befejező közlemény. —

„Hó, újjuh, hahj! hangzott fel az utcákban és minden felől futottak a párbii chán elé, mert már észrevették őt a távolban.

„Uram Isten! mekkora tömeg! Ez az ember az egész falút ide hurezolja magával!“

midőn a déli harangszó megkondult, letette kezéből a bonczkést s az emberi testre mutatva, így szólott hallgatóihoz: »Most pedig, uraim, adjunk hálát Annak, ki e remek művet alkotá!... S ekkor elmondván imáját, folytatá tovább az előadást... Mily nagy mérvű erkölcsi súlyedést mutat e fenkölt szellemmel szemben a budapesti kath. egyetemen annyira elharapódzott hitközöny! Szerk.